

Διοικητικό Δίκαιο

Διοικητικές προσφυγές

Αν. Καθηγήτρια Ευγ. Β. Πρεβεδούρου
Νομική Σχολή Α.Π.Θ.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Έννοια

- Οι διοικητικές προσφυγές είναι αιτήσεις προς τη Διοίκηση με τις οποίες ζητείται η επανεξέταση δυσμενούς για τον διοικούμενο διοικητικής πράξης.
- Λειτουργίες των διοικητικών προσφυγών: α) αυτοέλεγχος της διοίκησης, β) προστασία των διοικουμένων και γ) αποσυμφόρηση δικαστηρίων.
- Διακρίνονται στις άτυπες, των οποίων η άσκηση πηγάζει από το άρθρο 10 του Συντάγματος και ήδη θεμελιώνεται ρητώς στο άρθρο 24 ΚΔΔιαδ, και στις τυπικές που προβλέπονται και ρυθμίζονται από ειδική διάταξη νόμου (άρθρο 25 ΚΔΔιαδ).

Άτυπες προσφυγές

Εισαγωγικά

- Εάν από τις σχετικές διατάξεις δεν προβλέπεται η δυνατότητα άσκησης της κατά το άρθρο 25 ΚΔΔιαδ ειδικής διοικητικής ή ενδικοφανούς προσφυγής, τότε μπορεί να ασκηθεί, χωρίς υποχρέωση τήρησης κάποιας προθεσμίας, αίτηση θεραπείας ή ιεραρχική προσφυγή.
- Ο διοικούμενος έχει τη δυνατότητα να ασκήσει άτυπη προσφυγή οποτεδήποτε κατά οποιασδήποτε διοικητικής πράξης.
- Κατηγορίες: αίτηση θεραπείας και ιεραρχική προσφυγή.

Αίτηση Θεραπείας και Ιεραρχική Προσφυγή

- Αίτηση Θεραπείας:
 - Απευθύνεται στη διοικητική αρχή που εξέδωσε την πράξη.
 - Έχει ως αίτημα την ανάκληση ή την τροποποίηση της πράξης.
- Ιεραρχική προσφυγή:
 - Απευθύνεται στην αρχή που προϊσταται εκείνης που εξέδωσε την πράξη.
 - Έχει ως αίτημα την ακύρωση της πράξης.

Κοινές προϋποθέσεις άτυπων προσφυγών

- Φύση προσβαλλόμενων πράξεων: ατομικές (όχι κανονιστικές). Δεν είναι επιτρεπτή η άσκηση άτυπων προσφυγών κατά σιωπηρών πράξεων.
- Έννομο συμφέρον: αποκατάσταση υλικής ή ηθικής βλάβης των έννομων συμφερόντων του ενδιαφερομένου
- Μη πρόβλεψη, από τις σχετικές διατάξεις, ειδικής ή ενδικοφανούς προσφυγής.
- Προθεσμία: δεν προβλέπεται.
- Δεν εφαρμόζεται ο κανόνας της «άπαξ ασκήσεως».
- Προθεσμία ελέγχου από τη Διοίκηση: 30 ημέρες από την κατάθεση, με την επιφύλαξη τυχόν ειδικών διατάξεων.

Δικονομικές συνέπειες

- Εάν ασκηθεί εντός της προθεσμίας άσκησης του ενδίκου βοηθήματος κατά της προσβαλλόμενης πράξης επιφέρει τη διακοπή της προθεσμίας αυτής (για μία μόνο φορά) επί 30 ημέρες ή μέχρι την κοινοποίηση ή την πλήρη γνώση της απάντησης της Διοίκησης, εάν επέλθει.
- Μετά την παρέλευση των 30 ημερών, ξεκινά νέα προθεσμία (60 ημερών) για την άσκηση του ενδίκου βοηθήματος.
- Η μη παραδεκτή άσκηση της αίτησης θεραπείας δεν διακόπτει την προθεσμία άσκησης ενδίκου βοηθήματος.
- Η άσκηση αίτησης θεραπείας κατά απόφασης που αποφαίνεται επί ενδικοφανούς προσφυγής δεν επιφέρει διακοπή της προθεσμίας άσκησης του ενδίκου βοηθήματος.

Ουσιαστικές συνέπειες

- Επανεξέταση της υπόθεσης
 - Επί αίτησης θεραπείας: ουσιαστικός έλεγχος.
 - Επί ιεραρχικής προσφυγής: έλεγχος νομιμότητας.
- Από την αποδοχή αίτησης θεραπείας: Ανάκληση ή τροποποίηση της πράξης (εν όλω ή εν μέρει).
- Από την αποδοχή ιεραρχικής προσφυγής: Κύρωση και αναπομπή της υπόθεσης για επανεξέταση στο αρμόδιο όργανο.
- Αν από τις σχετικές διατάξεις επιτρέπεται η ιεραρχική υποκατάσταση, η προϊσταμένη αρχή δεν αναπέμπει, αλλά εξετάζει η ίδια την υπόθεση.

(συνέπειες)

Από τη ρητή απόρριψη.

- Επί αίτησης θεραπείας:
 - **Εκτελεστή πράξη** εάν εκδίδεται μετά από νέα έρευνα επί του πραγματικού της υπόθεσης
 - εάν γίνεται επίκληση νέων και κρίσιμων για την υπόθεση πραγματικών στοιχείων.
 - εάν επαναλαμβάνεται η διαδικασία έκδοσης της πράξης.
 - εάν μεταβάλλεται η αιτιολογία της πράξης.
 - **Μη εκτελεστή (βεβαιωτική) πράξη** εάν εκδίδεται χωρίς νέα έρευνα της υπόθεσης
 - εάν δεν κατατέθηκαν νέα πραγματικά στοιχεία ή τα νέα στοιχεία δεν ήσαν κρίσιμα ή τα επικληθέντα στοιχεία δεν ήσαν νέα, δηλαδή μεταγενέστερα της αρχικής πράξης.
 - με την επίκληση αποκλειστικά νομικών ισχυρισμών εκτός εάν γίνεται επίκληση νέου νομοθετικού καθεστώτος.

(συνέχεια)

- Επί ιεραρχικής προσφυγής
 - **Εκτελεστή πράξη** εάν εκδίδεται μετά από νέα έρευνα της υπόθεσης. Συμπροσβάλλεται με την αρχική, η οποία δεν χάνει την εκτελεστότητά της, επειδή η ιεραρχική προσφυγή επάγεται μόνον έλεγχο νομιμότητας.
 - **Μη εκτελεστή (βεβαιωτική) πράξη** εάν εκδίδεται χωρίς νέα έρευνα της υπόθεσης. Προσβάλλεται παραδεκτώς μόνον η αρχική πράξη.

Από τη σιωπηρή απόρριψη.

- Δεν στοιχειοθετείται παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας.

Τυπικές προσφυγές

Εισαγωγικά

- Προβλέπονται από νομοθετική διάταξη, η οποία ρυθμίζει τα τυπικά στοιχεία της ασκήσεως τους και ασκούνται κατά εκτελεστών διοικητικών πράξεων αναλόγως των προβλέψεων του νόμου.
- Μπορεί να ασκηθούν τυπικές προσφυγές τόσο κατά κανονιστικής πράξης (άρθρο 15 του ΠΔ 118/2007, άρθρο 4 του Ν. 3886/2010) όσο και κατά παραλείψεων (άρθρο 76 του Ν. 3669/2008, άρθρο 227 του Ν. 3852/2010, ΣτΕ 1316/2001, 1551/2006).

Ειδική προσφυγή: εννοιολογικά στοιχεία

- Προβλέπεται από ειδικές διατάξεις.
- Ασκείται κατά εκτελεστών πράξεων (ΣτΕ 235/1993).
- Καταρχήν, η νομολογία δέχεται ότι δεν ασκείται κατά σιωπηρών πράξεων. Εξαίρεση: άρθρο 227 παρ. 1 β' του Ν. 3852/2010.
- Ασκείται ενώπιον του προβλεπόμενου από τις σχετικές διατάξεις διοικητικού οργάνου.
- Μέσα στην οριζόμενη από τις ίδιες προθεσμία.
- Επάγεται έλεγχο νομιμότητας.

(συνέχεια): Νομικό καθεστώς

- Δεν αποτελεί προϋπόθεση του παραδεκτού του ενδίκου βοηθήματος, με εξαίρεση την ειδική προσφυγή του άρθρου 227 του Ν. 3852/2010.
- Προβλέπεται υποχρέωση ενημέρωσης εκ μέρους της διοικητικής αρχής για τη δυνατότητα άσκησής.
- Σε περίπτωση αναρμοδίως ασκηθείσας ειδικής διοικητικής προσφυγής υφίσταται υποχρέωση παραπομπής της στο αρμόδιο όργανο εντός 5 ημερών (άρθρο 25 ΚΔΔιαδ).
- Η άσκησή της διακόπτει την προθεσμία άσκησης της αίτησης ακύρωσης.
- Ισχύει ο κανόνας της «άπαξ ασκήσεως».

(συνέχεια)

- Η ειδική προσφυγή θεωρείται απορριφθείσα αν παρέλθει η ειδικώς προβλεπόμενη προθεσμία, άλλως το 30ήμερο (άρθρο 25 ΚΔΔιαδ).
- Η προθεσμία είναι ανατρεπτική-αποκλειστική.
- Η απόφαση που εκδίδεται μετά την παρέλευση της οριζόμενης προθεσμίας είναι ακυρωτέα ως αναρμοδίως κατά χρόνο εκδοθείσα.
- Η αρχική πράξη δεν ενσωματώνεται στην απόφαση επί της προσφυγής, δεδομένου ότι η προσφυγή επάγεται μόνον έλεγχο νομιμότητας, οπότε η αρχική πράξη δεν χάνει την εκτελεστότητά της.
- Δεν επιτρέπεται η *reformatio in pejus*.
- Δεν απαιτείται ταυτότητα αιτιάσεων προσφυγής-αίτησης ακύρωσης.

Ενδικοφανής προσφυγή: εννοιολογικά στοιχεία

- Προβλέπεται από ειδικές διατάξεις.
- Ασκείται κατά εκτελεστών πράξεων.
- Ασκείται κατά σιωπηρών απορρίψεων στις διπλές ενδικοφανείς διαδικασίες υπό την προϋπόθεση της ενημέρωσης.
- Ασκείται ενώπιον του προβλεπόμενου από τις οικείες διατάξεις διοικητικού οργάνου.
- Μέσα στην οριζόμενη από τις ίδιες προθεσμία. Ειδικότερα θέματα δικαίου δασικών αμφισβητήσεων.
- Επάγεται έλεγχο νομιμότητας και ουσίας.
- Αν απουσιάζει οποιοδήποτε από τα παραπάνω χαρακτηριστικά, η προβλεπόμενη προσφυγή δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ενδικοφανής.

(συνέχεια): Το νομικό καθεστώς

- Η ενδικοφανής προσφυγή αποτελεί προϋπόθεση του παραδεκτού του ενδίκου βοηθήματος. Επομένως, ως περιορισμός του δικαιώματος άσκησης ενδίκου βοηθήματος θα πρέπει να ερμηνεύεται στενά.
- Σε περίπτωση αναρμοδίως ασκηθείσας διοικητικής προσφυγής υφίσταται υποχρέωση παραπομπής της στο αρμόδιο όργανο εντός 5 ημερών (άρθρο 25 ΚΔΔιαδ).
- Σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ.1 του ΚΔΔιαδ στη διοικητική πράξη θα πρέπει να περιλαμβάνεται ενημέρωση για το αρμόδιο για την εξέτασή της όργανο, την προθεσμία, καθώς και τις συνέπειες παράλειψης της άσκησής της. Παράλειψη ενημέρωσης για τα παραπάνω στοιχεία δεν συνεπάγεται την ακυρότητα της πράξης (άρθρο 16 παρ.1 ΚΔΔιαδ), αλλά τη θεραπεία του απαραδέκτου του απευθείας ασκηθέντος ενδίκου βοηθήματος.
- Η άσκησή της διακόπτει την προθεσμία άσκησης του ενδίκου βοηθήματος.
- Η αρχική πράξη ενσωματώνεται στην απόφαση που εκδίδεται επί της προσφυγής.

(συνέχεια)

- Η ενδικοφανής προσφυγή θεωρείται ότι απορρίφθηκε μετά την παρέλευση της οριζόμενης προθεσμίας απόφασης, άλλως με την παρέλευση τριμήνου (άρθρο 25 ΚΔΔιαδ).
- Η απόφαση που εκδίδεται μετά την παρέλευση της οριζόμενης προθεσμίας ή του τριμήνου, αλλά μέχρι τη συζήτηση του ενδίκου βοηθήματος κατά της τεκμαιρόμενης σιωπηρής απόρριψης θεωρείται συμπροσβαλλόμενη, ανεξαρτήτως του αν το ένδικο βοήθημα έχει ασκηθεί εμπροθέσμως κατά της τεκμαιρόμενης σιωπηρής απόρριψης (άρθρα 63 και 45 παρ. 2 ΠΔ 18/1989). Μετά τη συζήτηση, θεωρείται αναρμοδίως εκδοθείσα.
- Ισχύει ο κανόνας της «άπαξ ασκήσεως».
- Υφίσταται δυνατότητα επανόδου του οργάνου επί της προσφυγής.
- Δεν επιτρέπεται η *reformatio in rejus*.
- Δεν απαιτείται, κατ' αρχήν, ταυτότητα αιτιάσεων ενδικοφανούς προσφυγής και ενδίκου βοηθήματος, εκτός από ειδικά προβλεπόμενες περιπτώσεις.
- Η απόφαση επί της ενδικοφανούς προσφυγής στηρίζεται στο νομοθετικό καθεστώς που ισχύει κατά τον χρόνο έκδοσής της, εφόσον το αρμόδιο όργανο επιλαμβάνεται του συνόλου της υπόθεσης και εκδίδει νέα εκτελεστή πράξη.

Διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της ενδικοφανούς προσφυγής: φορολογικές διαφορές

Ενδικοφανής προσφυγή και δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης

- Η πρόβλεψη άσκησης ενδικοφανούς ή ειδικής προσφυγής δεν θεραπεύει την έλλειψη τήρησης του τύπου της προηγούμενης ακρόασης πριν την έκδοση της αρχικώς βλαπτικής πράξης (άρθρο 6 παρ.4 ΚΔΔιαδ).
- Κατά πάγια νομολογία, η παράλειψη τήρησης της διαδικασίας ακρόασης του ενδιαφερομένου συνιστά παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας, η οποία δεν καλύπτεται με την άσκηση εκ μέρους του ενδικοφανούς προσφυγής κατά της εκδοθείσας σχετικής διοικητικής πράξης.
- Πρόσφατη αντίθετη νομολογία του ΣτΕ.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Σ. Κυβέλος, Η ενδικοφανής προσφυγή, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2013· Μ.-Ε. Παναγοπούλου, Οι προσφυγές κατά πράξεων της Διοικήσεως ενώπιον των διοικητικών αρχών, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 1999· Όλ. Παπαδοπούλου, Η ενδικοφανής προσφυγή ως προϋπόθεση του παραδεκτού: από τη ΣτΕ 3596/1971 στην ΣΕ 2892/1993, ΤοΣ 1994, σ. 637· Χ. Πολίτης, Η ενδικοφανής προσφυγή. Έννοια της πρόσφατης τροποποίησης του άρθρου 45 παρ. 2 του ΝΔ 170/73, ΤοΣ 1978, σ. 42· Ευγ. Πρεβεδούρου, Οι ενδικοφανείς προσφυγές ως μέσον επιτάχυνσης της διοικητικής δίκης, ΘΠΔΔ 2013, σ. 193· Κ. Ρέμελης, Οι άτυπες διοικητικές προσφυγές, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 1987· Χ. Χρυσανθάκη(επιμ.) Διαγράμματα Γενικού και Ειδικού Διοικητικού Δικαίου, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, ΙΙΙ. Διοικητική Διαδικασία, Δ.Πυργάκης/Β. Γκέρτσος, σ. 164 επ.

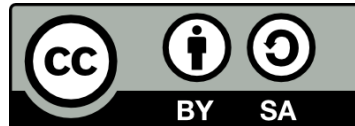
Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πρεβεδούρου Ευγενία.
«Διοικητικό Δίκαιο (Γενικό Μέρος). Διοικητικές προσφυγές». Έκδοση: 1.0.
Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS329/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

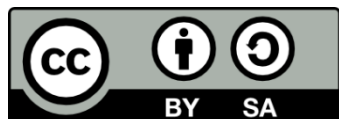

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Β. Τσιγαρίδας

Θεσσαλονίκη, 12.05.2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

